

ча діяльність. Працівники бібліотеки отримали перспективи творчого зростання.

Новий етап його діяльності був пов'язаний з переходом на постійну роботу у систему підготовки кадрів. За короткий час праці у КНУКІМ М. Слободяник розробив інформаційну концепцію підготовки бібліотечних кадрів, яка знайшла практичну реалізацію у навчальних планах цього ВНЗ.

Згодом увагу вченого привернула нова спеціальність – «Документознавство та інформаційна діяльність». Працюючи у ДАККІМ, він багато зробив для розробки навчальних планів з цього фаху. За його ініціативою Академія вперше започаткувала підготовку фахівців за спеціалізацією «Документознавець фінансових, банківських і підприємницьких структур». Наступним креативним кроком стало введення у 2009 навчальному році нової дисципліни – «Юридичне документознавство», що зумовлено зростаючою роллю юридичних документів у житті суспільства.

Михайло Семенович – колега, друг, партнер, однодумець багатьох фахівців Національної парламентської бібліотеки України. Його і НПБУ об'єднують творчі плани, участь у конференціях, що проводять наші заклади, довготривала співпраця у редакційній колегії журналу «Бібліотечна планета». Попереду – спільна робота в наукових дослідженнях.

М. Слободяник вміє бути вдячним – людям, з якими працював у різні періоди життя, вченим, які відіграли значну роль у його професійному формуванні, і особливо своїм вчителям, котрі навчили відповідальності, порядності, сумлінності в науковій діяльності, в людських стосунках. Неодноразово і з повагою згадує Михайло Семенович у своїх статтях, публікаціях, виступах імена професорів Л. Амлинського, О. Довгополої, Л. Дубровіної, В. Ільганаєвої, С. Кулешова, Н. Кушнаренко, М. Сенченка, К. Тараканова, Г. Швецової-Водки та інших вчених. Так само щиро бібліотекознавець визнає важливість спілкування зі своїми учнями – докторантами, аспірантами, студентами, яке сприяє його професійному зростанню. Під його науковим керівництвом захищено 11 кандидатських дисертацій, у перспективі – підготовка докторантів і активне залучення до підготовки кандидатських дисертацій наукової молоді.

Михайлові Семеновичу притаманне оптимістичне сприйняття дійсності й активна позиція щодо зміни її на краще. Незважаючи на сьогоднішні розмови про сумнівні перспективи бібліотеки як соціального інституту, особливо в нашій економічно нестабільній країні, він дивиться на майбутнє бібліотек з упевненістю в необхідності їхнього подальшого розвитку, прогнозує їм прекрасні можливості зайняти чільне місце не лише в сучасній, а і в майбутній цивілізації. Адже це єдина соціальна інституція, де сьогодні зберігається наукова, культурна, духовна пам'ять людства у вигляді рукописних і друканих документів, а нині – і на електронних носіях інформації.

Сьогодні наша галузь переживає непрості часи. За умов відсутності необхідного державного фінансування на перший план виходить „людський фактор“, яскрава творча високопрофесійна особистість. Таким є Михайло Семенович Слободяник. Все, що він робить, – робить із задоволенням, з віддачею, навіть із пристрасною, глибоко розуміючи питання, яким займається, будь-то розробка нової наукової концепції, чи викладацька діяльність або видання журналу, підготовка міжнародної конференції або виступ у шанованому бібліотечному товаристві.

Щаслива людина, яка займається улюбленою справою... І не просто виконує щодня певні обов'язки, а хоче та вміє свою справу розвивати, удосконалювати, захочувати до неї – все нових і нових, таких же завзятих, творчих та енергійних професіоналів. Такій людині дійсно посміхається доля, бо всім, що вона знає, вміє, чого досягла, вона радо ділиться з іншими, залучає їх до свого світу наукових ідей, оригінального мислення, сміливих проєктів... А віддаючи, отримує ще більше. Тому, як відверто зізнається сам ювіляр, якби довелось повторити свій життєвий шлях, він пройшов би його так само. Поталанило йому і в особистому житті – кохана дружина, батьківська гордість – син, друзі, і ... знову ж таки, робота, колеги, учні, творчі плани та безперервний рух уперед.

**Зичимо Вам, шановний Михайле Семеновичу,
здоров'я, удачі й наснаги, аби здійснити
всі творчі задуми і плани!**

Редколегія журналу «Бібліотечна планета»

РЕЦЕНЗУЄМО

**ВАГОМИЙ ВНЕСОК В ІСТОРІЮ І ТЕОРІЮ
СВІТОВОГО БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА**

Пашкова В.С. Національні бібліотечні асоціації, 1876–2008 / Валентина Пашкова. – Х. : Акта, 2009. – 336 с.

ШИРОКЕ залучення бібліотечної громадськості до вироблення державної політики щодо розвитку бібліотечної справи в Україні – характерна ознака розбудови в нашій країні демократичного громадянського суспільства. Цьому процесу, безумовно, сприяє вивчення і теоретичний аналіз світового досвіду. Таким дослідженням, присвяченим вивченню історії та еволюції національних бібліотечних асоціацій світу, є монографія В. Пашкової «Національні бібліотечні асоціації, 1876–2008», що стала першою науковою працею, де здійснено історико-порівняльний аналіз діяльності цих об'єднань та їхньої ролі у професіоналізації працівників бібліотек й удосконаленні бібліотечної справи.

Тема монографії є актуальною з позицій теоретико-методологічного аналізу та з практичної точки зору. Її написання зумовлено потребами науки і практики. Діяльність утвореної 1995 р. Української бібліотечної асоціації, інших асоціацій, котрі формувалися у посттоталітарний період в Україні, потребувала теоретико-методологічного обґрунтування, аналізу досвіду функціонування цих об'єднань, залучення та узагальнення зарубіжної практики.

Монографія В. Пашкової – комплексне дослідження, в якому розкриваються історичні, теоретичні та практичні аспекти такого соціокультурного явища, як бібліотечні асоціації різних країн світу. Ця наукова праця є унікальною не лише для українського бібліотекознавства. Подібного дослідження немає й у світовому бібліотекознавстві. Саме це і робить здійснене дослідження важливим і унікальним.

**Н. Кушнаренко,
В. Загуменна**

Структуру монографії чітко окреслено. Автор якісно та вмільно застосовує різні дослідницькі стратегії, загальнонаукові та бібліотекознавчі методи дослідження. В. Пашкова не просто сформулировала фундаментальну дослідницьку базу, але й ввела до наукового обігу велику кількість джерел, раніше не відомих вітчизняним фахівцям: до «Списку використаних джерел» включено 686 назв, переважна більшість яких – зарубіжні.

У першому розділі, визначаючи об'єкт наукового дослідження, автор характеризує професійні асоціації як соціальне явище, аналізує праці фахівців у галузі соціології, психології, економіки,

особливу увагу приділяє історико-бібліотекознавчим працям. Шляхом застосування методів порівняльного бібліотекознавства запропоновано підходи до розгляду діяльності національних бібліотечних асоціацій – поєднання вертикального (історичного) й горизонтального (вивчення розвитку та стану в різних країнах світу) дослідження.

У другому розділі роботи – «Становлення та етапи розвитку національних бібліотечних асоціацій» – увага автора зосереджується на аналізі цих процесів від появи перших таких об'єднань у 1876 р. до сьогодення. Вперше у вітчизняному бібліотекознавстві досліджується історія національних бібліотечних асоціацій, аналізується їхня діяльність з огляду на політичні, соціальні, економічні, культурні та інші чинники. Дослідниця не лише наводить великий обсяг фактичного матеріалу, але й узагальнює та систематизує його. Цікавою та обґрунтованою є періодизація, що її пропонує науковець.

Третій розділ монографії називається «Бібліотечні асоціації як демократичний інститут управління бібліотечною справою». У ньому, фактично вперше у вітчизняному бібліотекознавстві, обґрунтовується роль професійних асоціацій як органу громадського та професійного управління галуззю. Науковий і практичний інтерес становлять параграфи, присвячені концепції інтелектуальної свободи як основи діяльності асоціацій у демократичному світі; внеску асоціацій у розроблення й удосконалення бібліотечно-інформаційного законодавства і формування

іміджу книгозбірень; підвищенню престижу професії та захисту інтересів бібліотечних працівників.

Четвертий розділ присвячено дослідженню впливу національних бібліотечних асоціацій на розвиток бібліотечної професії, зокрема, таких аспектів, як розвиток бібліотечної науки та практики, етична база професії, безперервна бібліотечно-інформаційна освіта, видавнича діяльність.

Високо оцінюючи рецензовану монографію, одночасно хочеться висловити деякі побажання в руслі продовження роботи над темою. Так, варто детальніше зупинитися на такій актуальній сьогодні проблемі, як адвокація бібліотек, тобто захист інтересів бібліотечної громади та лобювання інтересів бібліотек. Більше уваги приділити питанням бібліотечно-інформаційної освіти, які сьогодні в Україні стоять досить гостро, та впливу національних асоціацій на формування освітніх програм, інших навчальних матеріалів. Доцільно розглянути економічну компоненту діяльності громадських об'єднань, їхнє міжнародне співробітництво у процесі переходу до глобальної інформаційної взаємодії та ін.

Висловлені в рецензії побажання не впливають на загальну високу оцінку праці В. Пашкової. Монографія є цінною для розвитку діяльності професійних бібліотечних об'єднань в Україні, підготовки та підвищення кваліфікації бібліотечних працівників. Положення та висновки, що містяться в роботі, можуть бути використані в подальших теоретичних дослідженнях і у розбудові бібліотечної справи в Україні.

ХРОНІКА

ПЕРШИЙ МІЖНАРОДНИЙ ФОРУМ «ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА»: ПІДСУМКИ РОБОТИ

7–9 жовтня 2009 року в м. Львові у новому форматі об'єднаного першого Міжнародного форуму «Проблеми розвитку інформаційного суспільства» відбулися два щорічні заходи: VI Міжнародна науково-практична конференція Асоціації «Інформатіо-Консорціум» «INFORMATIO-2009: Електронні інформаційні ресурси: створення, використання, доступ» і XII Міжнародна науково-практична конференція УкрІНТЕІ «Побудова інформаційного суспільства: ресурси і технології».

Форум відбувався на базі Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка та Львівської національної наукової бібліотеки (ЛННБ) України ім. В. Стефаніка. В його роботі взяли участь понад 250 представників вітчизняних і закордонних наукових та освітніх установ (бібліотек, інформаційних органів, університетів), інформаційних провайдерів та спеціалізованих комерційних організацій – виробників інформаційних продуктів і систем із Польщі, Німеччини, Росії, Великої Британії, Нідерландів, США.

Проблематику заходу було сфокусовано на чотирьох тематичних напрямках: «Електронні інформаційні ресурси для науки та освіти: використання і доступ», «Відкритий доступ до інформації: проблеми і перспективи. Ресурси вищих навчальних закладів», «Розвиток інформаційного суспільства в Україні», «Формування електронних ресурсів та розвиток інформаційного сервісу у бібліотеках».

Протягом трьох днів роботи форуму було презентовано близько 90 доповідей. Із них 55 надруковано у збірнику матеріалів; інформаційні звіти за окремими темами та деякі виступи розміщено на сайтах співорганізаторів форуму, зокрема УкрІНТЕІ (www.uiniei.kiev.ua/readarticle.php?article_id=54), на порталі Проекту ELibUkr (www.elibukr.org/index.php/novini/); презентації доповідей та електронні версії збірника матеріалів форуму готуються для онлайн-опублікування на сайтах Асоціації «Інформатіо-Консорціум» (www.informatio.org.ua) і ДЗ «Національна парламентська бібліотека України» (www.nplu.org.ua/events/events.htm).

У рамках форуму відбулися декілька презентацій та заходів практичного спрямування:

- презентації: проекту «ELibUkr Електронна бібліотека: Центри знань в університетах України» (Національний університет «Києво-Могилянська академія»); проекту Програми сприяння Парламенту України «Громадські пункти доступу: покращання ефективності використання електронної законодавчої інформації»; проекту «Бібліоміст» Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів IREX; проекту ЛвЦНТЕІ з підтримки участі українських організацій в європейських програмах у сфері інформаційно-комунікаційних технологій;

- майстер-класи «Як організувати та ефективно провести тестовий доступ» Асоціації «Інформатіо-Консорціум» і «Відкритий доступ: З чого почати» Міжнародного консорціуму eIFL.net;

- річні збори Асоціації «Інформатіо-Консорціум» і круглий стіл учасників Проекту корпоративної бібліотечної програми та користувачів ІБС ALEPH 500;

- відкриття віртуального читального залу Електронної бібліотеки дисертацій Російської державної бібліотеки у ЛННБ України імені В. Стефаніка.

Основним висновком Міжнародного форуму стала необхідність доведення до суспільства та керівництва держави наступного:

- Розвиток економіки знань неможливий без доступу до інформації щодо досягнень світової наукової спільноти з усіх галузей знань. Одним із інструментів цього є передплата доступу до світових інформаційних ресурсів, які в глобальному інформаційному просторі відіграють найважливішу роль і за актуальністю та зручністю використання перевершують навіть попит на традиційні друковані джерела. Вітчизняні інформаційні установи та їхні користувачі ознайомлені з ресурсами і сервісами провідних інформаційних інтеграторів та вже мають певний досвід використання низки світових інформаційних продуктів. Однак зусиль вітчизняних організацій-споживачів недостатньо для фінансування передплати доступу навіть до мінімально необхідного спектра світових